

Opis źródła:

W liście z 5 listopada 1916 roku, opublikowanym w „Wiener Zeitung”, cesarz Franciszek Józef ogłasza plan utworzenia w Polsce nowego, samodzielnego państwa z dziedziczną monarchią i konstytucyjnym rządem, w wyniku umowy między nim a cesarzem Niemiec. Wyraża swoją wdzięczność wobec Galicji za lojalność i ofiary poniesione w czasie wojny. W ramach nowych ustaleń, postanawia nadać Galicji prawo do samodzielnego zarządzania swoimi sprawami, co ma przyczynić się do jej narodowego i gospodarczego rozwoju. Prosi Dr. Körbera o przygotowanie wniosków w celu realizacji tego zamiaru.

Miejsce przechowywania dokumentów (w przypadku archiwaliów):

Małopolska Biblioteka Cyfrowa.

Miejsce wydania:

Kraków, Czas. 1916, nr 559 (5 XI)

Tekst źródła:

Wyodrębnienie Galicyi.

C.k. Biuro korespondencyjne donosi:

Wiedeń, 5 listopada

Dzisiejsza „Wiener Zeitung” ogłasza następujące cesarskie najwyższe pismo odręczne:

Kochany Drze Körber!

W myśl układu, jaki stanął między Mną a Jego Cesarską Mością cesarzem Niemiec, będzie z obszarów Polski, wyzwolonych przez nasze waleczne wojska spod panowania Rosyi, utworzone samoistne państwo z dziedziczną monarchią i konstytucyjną formą rządu.

Przy tej sposobności myślę z wzruszonym sercem o wielu dowodach oddania się i wierności, jakich w ciągu moich rządów od kraju Galicyi doznałem, jakoteż o wielu wielkich i ciężkich ofiarach, które kraj ten, wystawiony na najgwałtowniejszy napór wojsk nieprzyjaciela, w

obecnej wojnie w interesie zwycięskiej obrony wschodnich granic monarchii ponieść musiał i które mu zapewniają trwały tytuł do Mojej najgorętszej ojcowskiej opieki.

Jest zatem moją wolą, w chwili, kiedy nowe państwo powstaje, równoległe z tym rozwojem rzeczy także krajowi Galicyi nadać prawo samodzielnego urządzenia swoich spraw krajowych aż do pełnej miary tego co z jego przynależnością do całości państwa i z jej pomyślnością się zgadza, a przez to dać ludności Galicyi rękojmię jej narodowego i gospodarczego rozwoju.

Podając Panu ten Mój zamiar do wiadomości, polecam Panu, ażebyś celem jego ustawowego urzeczywistnienia wypracował i przedłożył mi odpowiednie wnioski.

Wiedeń 4 listopada 1916.

Franciszek Józef mp.

Körber mp.

Słowniczek pojęć

C. k. - skrót od Cesarsko-królewski, stosowany wobec organów Austro-Węgier po 1867 r. w związku z podwójną tytulaturą władców (Cesarz Austrii, Król Węgier).

Czas – krakowski dziennik wydawany w latach 1848-1939, organ prasowy konserwatystów Galicyjskich, cytowany artykuł pochodzi z tego periodyku.

Dr Körber – Ernest von Körber, dwukrotny szef rządu Austrii w latach 1900-1904 i w 1916 r.

Wiener Zeitung – austriacki dziennik wydawany od XVIII w., oficjalna gazeta rządowa w Austrii,

Pytania do źródła

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej (poziom podstawowy)

1. Podczas jakiego konfliktu wydany został podany tekst?
2. Ziemi jakiego zaboru dotyczy podany tekst?
3. Jakich ziem polskich dotyczy sformułowanie “wyzwolonych przez nasze waleczne wojska spod panowania Rosyi”?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy):

1. O jakim dokumencie mowa w pierwszym akapicie tekstu?
2. Czy akapit pierwszy i drugi dotyczą tych samych terenów? Odpowiedź uzasadnij.

3. Jakich cech niepodległego państwa zabrakło wśród atrybutów "samoistnego" państwa? Jak nazywamy „prawo samodzielne zarządzania swoimi sprawami krajowymi” wymienione w tekście?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony) pytania dla poziomu podstawowego, a ponadto:

1. Co oznacza sformułowane w trzecim akapicie zdanie “(...) krajowi Galicyi nadać prawo samodzielne zarządzania swoimi sprawami krajowymi aż do pełnej miary tego co z jego przynależnością do całości państwa i z jej pomyślnością się zgadza (...)”? Jakie konsekwencje dla Galicji mogła nieść ta zapowiedź?

2. Dlaczego cesarz chce zabiegać o zadowolenie Polaków? O jakich aspektach mówi, a jakich możemy się domyślać?

Wskazówka:

Zwróć uwagę na słowa „w chwili, kiedy nowe państwo powstaje”. Jakie skutki mógł mieć ten fakt dla dążeń i zachowań Polaków w Galicji?

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Marcin Bernacki